

Kolorist i det tekstile billedrommet

Runa Boger

Fargen har en egen skjønnhet som man må bevare, slik man forsøker å bevare klangen i musikk. Det er et spørsmål om organisering, den form for konstruksjon som gir fargen dens skjønnhet og friskhet.
Henri Matisse

Utstillingens tittel er hentet fra teksten SONATE. Sentralt i verket er logoen til et gammelt platemerke *Die Stimme Seines Herrn*, kanskje bedre kjent som *His masters Voice*. Logoen kan stå som en metafor for Irene Myrans kunstnerskap. Gjennom 40 år har Irenes tekstile verk og hennes kunstfaglige engasjement hatt en klar og tydelig stemme.

Med billedfremstillinger i sterke, eksotiske farger og stilisering av naturalistiske motiver samt hennes forkjærlighet for ornamentets rytmiske gjentakelser, har Irene markert seg på utstillinger og i offentlige utsmykninger. I utallige tillitsverv, både regionalt og sentralt, har hun engasjert seg fagpolitisk og for kvinnelige kunstners arbeidsvilkår og rettigheter.

Irene Myrans arbeider har vokst frem av begeistring for farger og ornamenter i en langsom og kontinuerlig prosess. Gleden over folkekunstens rike fabulering og humor, det dekorative og fargesprakende, enten det er i små figurer eller fargerike broderier og folkedrakter, har alltid interessert og vært en viktig inspirasjonskilde. I det dekorative ligger en visuell kvalitet bygget på fargenes kraft og objektenes stofflige nærvær, som har hatt betydning for Irenes kunstnerskap. Bestemt, stilsikker og samtidig undrende og spørrende. Med stor tegne- og maleglede dikter hun fritt med rytme, farge og ornamentikk. Foruten et søkende blikk i dyrenes verden, ville vekster og planter i det florale mangfold. Irenes verk fremstår som en blanding av Henry Matisse' fauvisme, fargens kraft og dristig linjeføring og tekstildesigneren William Morris' blokktrykk på bomull i repeterende plante- og blomstermønstre.

Male, tegne, utforske nye motiver, lage farger, prøvetrykke, bearbeide komposisjoner, utprøving av ulike tekstile kvaliteter. Rammetrykk /silketrykk – flytte rammen bortover store tekstile flater på trykkebordet for deretter å gå på med pensel og fargekritt lag på lag. Dette har vært Irenes hverdag på verkstedet. Hun har videreført en del av tradisjonen fra det verkstedbaserte stofftrykket og vært en slags fornyer av folkekunstens koloristiske og tekstile arv kombinert med samtidskunstens ekspressive og abstrakte uttrykk.

Tema for Irenes arbeider kan grovt sett deles inn i tre kategorier. Ut fra en interesse for ornamental utnyttelse av naturens planter, fugler og blomster, startet det med repeterende mønstre, også kalt metervare. Et meget misvisende ord. Disse store, monumentale arbeidene i høydeformat kunne aldri vært produsert som metervare, meter for meter. Til det var det var den håndverksmessige

produksjonen med rammetrykk for komplisert og den individuelle bearbeidingen for tidkrevende. Motivets stiliserte form er satt inn i et repeterende gridsystem og tilpasset rammetrykkets tekniske muligheter. Irene bearbeidet tekstilen videre og tilførte ytterlige fargesubstans med pensel. Resultatet var en unik utforming som ikke lot seg reprodusere eller gjenskape. Rammemotivet kunne gjentas i andre tekstile verk, men er alltid tilført nye elementer og i andre og ulike fargesettinger.

Senere dukker kattedyrene opp som hovedmotivet. Tiger og geparder, figurative og levende vesener i stiliserte og fortellende billedfremstilling. I Irenes strek blir dyrene levende satt inn i ukjent flora blant klatrende akantus, og eksotiske emosjonelle fyldige røde nelliker. Hun boltrer seg i fabulerende og dekorative elementer. I sin fremstilling har hun bibeholdt en folkelig, forenklet og direkte billedform. Stofftrykkene har folkekunstens umiddelbare sjarm og frodighet, men også linker til fargerike billedkunstnere som Paul Gauguins komplementære fargebruk og Vincent Van Goghs intense nattbilder og ekspressive naturbilder.

I blant møter vi barokke fantasifulle frekke komposisjoner – økt bruk av optiske effekter og med koloristisk følsomhet. Fra det lineære til det mer maleriske. Fra enhet til mangfold, fra det repeterende mønster til en sammenblanding av ulike motiver og formdannelser. Med saftige penselstrøk og bruk av fargestifter får tekstilen et umiddelbart og ekspressivt uttrykk. Den abstrakte, ornamentale billedoppfatningen bringer motivene over i fantasiens verden.

Irenes seneste bilder forlater etter hvert tekstilens tradisjonsrike mønsterdannelse, men ikke helt, til fordel for fordypning og perspektiv. Det er brudd i mønstrenes repeterende bevegelse. I frodige, fargesterke komposisjoner kombinerer hun det nostalgisk fabulerende med et slående visuelt overskudd der elementer fra tekstilhistorien settes sammen med gjenstander og motiver hun har et sterkt forhold til. Glimt tatt ut av virkeligheten, eller fortiden, minner fra barndom eller reiseminner. Det være seg glansbilder, fyrstikkesker, frimerker eller sirkusbilletter, hemmelighetsfulle begivenheter og eventyrpoesi. Privat ikonografi i en symfoni av frie farger og former kombinert med figurative assosiasjoner i et åpent billedrom. Små og store tablåer, omgitt av organisk storslåtthet, eller mønstre som organiske rammeverk. Fauna og flora i skjønn forening. Ekspressiv anvendelse av farger og ornamenter i en mer selvstendig føring av de billedmessige elementer. Refleksjon omkring det å skue tilbake, om tiden som går og om en rikholdig kulturtradisjon. Det dekorative som en visuell kvalitet med humor og farger.

Det dekorative språk, slik Matisse oppfattet det, skal uttrykke det åndelige ved hjelp av rene farger og abstrakte ornamenter, det skal komme til uttrykk i rytmen i selve billedflaten. Det dekorative verk fremstiller ikke sitt åndelige innhold direkte, det henviser til det, i følge Matisse

Slik jeg kjenner Irene Myran, tror jeg hun har vært mer opptatt av fargens kraft enn av åndelig innhold. Men hennes verk har en utstråling og intensitet som krever oppmerksomhet fra betrakteren og som der igjennom gir oss spirituelle opplevelser av energi, glede og undring.